

POSUDEK RECENZENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autorka: **Denisa GROFOVÁ**
Aprobace : specializace v pedagogice, německý jazyk a
společenské vědy se zaměřením na vzdělávání
Akademický rok: 2014/2015
Název práce: **SOCIÁLNÍ VZTAHY MEZI ŽÁKY 9. TŘÍDY ZÁKLADNÍ ŠKOLY**
Vedoucí práce: Mgr. Markéta LEVÍNSKÁ, Ph.D.

1. Koncepce práce

Autorka Denisa Grofová představuje text o 45 stranách přímého textu - včetně literatury. Závěrečná práce je formálně členěna do 4 hlavních kapitol, z nichž většina se ještě dále člení na dílčí obsahové celky. Seznam použité literatury čítá **25 bibliografických pramenů**, většinou vydaných v posledním období. Celkovými proporci jde o vyvážený text, který věnuje o něco větší pozornost teoretickému základu a poté navazující průzkumné sondě.

Objektem autorčina zájmu byly vztahy mezi žáky na konci povinné školní docházky. Je sympatické, že se autorka vůbec pustila do tématu, které je pro pedagogickou teorii i praxi jaksi samozřejmé, avšak ne často se stává předmětem seriózních badatelských sond s vyústěním do autentické školní praxe. V pracích tohoto typu se spíše objevuje zájem o školní žákovskou úspěšnost (především výkonovou), ale osobnost žáka jakožto spolutvůrce sociálního klimatu je méně obvyklým tématem závěrečných textů. Z tohoto pohledu je třeba studentku **pochválit za vhodný výběr tématu i za jeho zpracování.**

Jak jsem již uvedl, posuzovaná práce má dvě základní roviny: **teoreticko-kompilační** (kompilace z autorce dostupných literárních zdrojů) a **průzkumně aplikační**, kde D. Grofová zjišťovala postoje a názory žáků na „školní grupy“ uvnitř třídy a zabývala se individuálními „příběhy“ 4 konkrétních respondentů.

Po formální stránce posuzované práce zpracována čistě a přehledně (až na temně působící obrázky). Bibliografie ctí existující literární normu ISO 690. Velmi vhodné jsou autentické ukázky výpovědí respondentů, dokreslující postoje a závěry z kvalitativního šetření.

2. Teoretická východiska

Vadou na kráse je **nepřítomnost cílů celého textu**; cílové záměry pro empirické šetření objevíme na s. 11 a na s. 26, avšak pro práci jako celek chybí. Nicméně z obsahu textu je patrné, s jakými záměry autorka teoretickou část psala a čemu věnovala pozornost. Podle očekávání se zaměřila na psycho-sociální charakteristiky dané věkové skupině a ty sociální jevy, které neodmyslitelně patří ke skupinovému soužití adolescentů.

Za stěžejní podkapitolu z mého pohledu považuji část 1.4 (s. 19 – 22) o sociální identitě jedince ve vrstevnickém soužití a obtížích, které s sebou nese.

Možná by bylo vhodné uvést další vyhraněné žákovské typy, aby jejich „inventář“ byl rozmanitější a plastičtější (viz práce M. Kučery). Čímž se dostávám k velmi zajímavému vztahu tématu BP a aktivitám dnes již legendárního seskupení, známého jako „Pražská skupina školní etnografie“. **Komparace** „jejich“ výzkumných výsledků a částečných produktů práce D. Grofové se mi velmi líbí a je po mnoha stránkách **zajímavá a užitečná**.

Konstatuji, že autorka v teoretické části závěrečné práce prokázala schopnost kompilace a práce s odbornou literaturou. Celkově lze teoretickou pasáž hodnotit jako **poznatkově shrnující a vhodnou pro praktickou část BP**.

3. Empirická část práce

Již jsem uvedl, že cílem empirického šetření bylo zjistit míru a struktura vztahů mezi žáky v jedné konkrétní 9. třídě ZŠ. **Z metodologického pohledu** byla výzkumná sonda pro čtenáře „jasná“ a přehledná: nalezneme cíle práce, víme, kdo byli respondenti šetření, dovídáme se o dvou základních metodách kvalitativní metodologie – tj. o pozorování a nestrukturovaném rozhovoru, jsou nám předkládána zpracovaná data, konečně autorka vede diskusi nad zjevnými i méně viditelnými výsledky. Empirická část působí velmi logickým a **uspořádaným dojmem**, nemluvě o „mase“ zajímavých dat.

Která zásadní zjištění přineslo šetření? Z popisované sondy – s očekáváním – vyplynulo, že třídní kolektiv není jednotný a homogenní, naopak se grupuje do 3 základních „part“. Ty vyznávají „svůj“ život, profilují se specifickými vztahy, názory a postoji. Vůči ostatním „partám“ pak působí uzavřeně a je jen obtížné proniknout do sítě vztahů, které je provázejí.

Nejen ze sociálního hlediska jsou zajímaví tzv. „ostrovani“, tedy žáci, kteří formálně nikam nepatří a o které nemají zájem žádné vydefinované skupiny. Ukazuje se, že jejich sociální potřeba „někam patřit“ je z vnějšku limitována ostatními a obvykle se naplňuje bližšími vztahy jen s omezeným počtem jedinců.

Měl-li bych mít nějakou **kritickou poznámku** ke druhé části hodnocené práce, pak by byla se dala shrnout do otázky: a co s tím? Jaký dopad bude mít poznání „pavouka“ mezilidských vztahů ve třídě na práci pedagogů, jak se promítne znalost „kdo s kým“ do postojů učitele např. při nelegální komunikaci ve třídě, při zadávání skupinových úkolů, při řešení výchovných obtíží apod.? Na tyto otázky práce neodpovídá a tím zůstává tak trochu „na půli cesty“.

4. Inspirace - otázky k obhajobě

Navrhuji, aby se autorka při obhajobě soustředila mimo jiné **na tyto otázky**:

- a) se kterými dalšími „žákovskými typy“ se můžeme ve škole setkat?
- b) jak si vysvětlit nález, že ve třídě existují i sexově smíšené skupiny (s. 34)?

5. Závěr - shrnutí

S přihlédnutím ke kvalitám hodnoceného textu (také díky vedoucí) navrhuji závěrečnou práci Denisy Grofové klasifikovat

..... (1)

V Hradci Králové 8. července 2015

Doc. PhDr. T., Svatoš, Ph.D.,

Katedra pedagogiky a psychologie PedF UHK